

STORM ROND HET LANDHUIS

Ook verschenen van Anne Jacobs bij Xander Uitgevers

Het weesmeisje (2019)

De moed van het weesmeisje (2019)

De erfenis van het weesmeisje (2020)

De terugkeer van het weesmeisje (2021)

Het landhuis (2020)

Anne Jacobs

Storm rond
het landhuis

Uitgegeven door Xander Uitgevers
www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Das Gutshaus – Stürmische Zeiten*
(Die Gutshaus-Saga, Band 2)

Oorspronkelijke uitgever: Blanvalet Verlag, a division of Verlagsgruppe
Random House GmbH, München, Germany

Vertaling: Sylvia Wevers

Omslagontwerp: Sander Patelski

Omslagbeeld: © Drunaa / Trevillion Images

Hert: Dreamstime

Auteursfoto: Marlies GbR

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2018 Anne Jacobos

Copyright © 2021 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Haarlem

Eerste druk 2021

ISBN 978 94 0161 520 4 | NUR 302

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren.
Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt
u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar
worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op
welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

Sonja

TINE KOPTSCHIK GING ZO fanatiek met de kruimeldief over de behandeltafel dat het leek alsof ze de zwarte kunstlederen bekleding eraf wilde boenen. Terwijl ze alleen de hondenharen weg moest zuigen die weer eens overal op de tafel en de vloer beland waren. Tine had vroeger in de *Landwirtschaftliche Produktionsgenossenschaft* voor honderdvijftig koeien gezorgd. Nu, in het voorjaar van 1992, verkeerde de LPG in staat van verval. Dat kwam door de hereniging. Omdat Tine veel ervaring had met vee, waren al haar bewegingen krachtig, al waren ze soms wat te ruw voor het werk in een dierenartspraktijk voor kleine huisdieren.

‘Zijn we klaar voor vandaag?’ vroeg Sonja, terwijl ze mevrouw Kupke met de ruwharige dashond Whisky op de lijst noteerde.

‘Nee, er is nog een herdershond in de wachtkamer.’

Sonja wierp een blik op de klok. Bijna elf uur, het spreekuur was eigenlijk voorbij. Het ging echt goed vandaag – drie katten, een kanarie en twee honden. Als het altijd zo ging, zou de praktijk rendabel zijn.

‘Nou, laat die hond maar binnen dan!’

Tine stopte de kruimeldief in de kast, maar hij gleed er prompt weer uit en viel op de grond. Sonja wilde iets zeggen, maar hield zich in. Het had geen zin om zich op te winden. Tine was nu eenmaal een beetje onhandig, dus er ging weleens iets kapot. Maar ze

was beleefd en eerlijk, en ze vroeg niet meer salaris dan Sonja haar kon betalen. Ze klaagde nooit als het in de winter koud was in de praktijk. Bovendien was ze heel kranig en kon ze zelfs een bijtachtige rottweiler aan.

‘Komt u verder, mevrouw. O jee, Falko is helemaal nat.’

‘Het regent pijpenstelen. Het is echt rotweer en ijskoud voor maart.’

Sonja kromp ineen toen ze de stem van de jonge vrouw hoorde. Zij alweer. Verdorie. Tot nu toe was de dag echt goed gegaan, maar het venijn zat hem altijd in de staart.

‘Goedendag, dokter Gebauer.’ Jenny Kettler stak haar hand naar haar uit en schonk haar een glimlach. Gewoon zomaar? Of zou er iets achter zitten? Wilde deze meid haar op de proef stellen? Of verbeeldde ze zich dat maar? Sonja probeerde een onbevangen en vriendelijke blik op te zetten, maar het kostte haar moeite.

Jenny Kettler. Knap, tenger, felrood haar, betoverend met haar charmante glimlach. Zo’n type dat denkt dat ze alles kan krijgen wat ze wil als ze haar vrouwelijke charme maar inzet... Sonja riep zichzelf tot de orde en schudde haar hand.

‘Zo, Falko, dat ziet er prima uit. De snee op de snuit is goed geheeld. Hij is nauwelijks nog te zien...’

Falko liet zonder weerstand zijn snuit onderzoeken en had er ook niets op tegen dat hij achter zijn oor werd gekrabbeld, maar loerde al verlangend naar het grijze blik dat boven op de kast stond. Dieren waren eerlijk, daarom hield Sonja ook zo veel van ze.

‘Ik denk dat hij ingeënt moet worden,’ zei Jenny Kettler. ‘En hij krabt zich de hele tijd. Mijn oma is bang dat hij mijten heeft of zoiets.’

Sonja bladerde door het inentingsboekje en stelde vast dat het twee jaar geleden was dat de hond was ingeënt. Wat slordig! Ze pakte de vlooienkam en wist het meteen.

‘Hij heeft vlooiën,’ zei ze. ‘En niet zo’n beetje ook.’

Jenny keek geschrokken naar de kam, waar drie kleine, zwarte punten op krioelden.

‘Gatsie!’

‘Ik schrijf u een poeder voor. Dat moet u in zijn vacht wrijven en op zijn deken en in zijn mand strooien, overal waar hij graag ligt.’

Sonja genoot ervan om Jenny’s verbijsterde reactie te zien. Tja, mensen konden niet goed tegen vlooien. De troep die de boeren op de akkers spoten of de uitlaatgassen van hun auto’s, daar hadden de meeste mensen geen probleem mee. Maar o wee als er een onschuldige vlo op hun hond zat!

‘Maar hij ligt overal... Op de bank, op het tapijt, in oma’s bed...’

‘Als die zwarte kameraden eenmaal in het matras zitten,’ mengde Tine, die ondanks diverse waarschuwingen haar mond niet kon houden zich in het gesprek, ‘dan gaan ze zich nestelen. Ze leggen eitjes en brengen hun nakomelingen groot.’

Jenny’s blik werd paniekerig en ze keek Falko verwijtend aan. ‘Waar heb je die in hemelsnaam opgedaan, schooier?’

Falko was niet bereid om hier iets over los te laten, maar hield in plaats daarvan zijn kop op voor Sonja, om zich nog eens heerlijk te laten krabbelen in zijn dichte vacht, waar het al zo vreselijk jeukte.

‘Meestal krijgen ze ze van wilde dieren. Van egels bijvoorbeeld. Of van vossen of reeën. Die hebben allerlei parasieten...’

Jenny keek vol walging toe terwijl Sonja de drie vlooien met een papieren tissue dooddrukte.

Goed zo, dacht Sonja. Hoe minder ze me mag, hoe beter.

‘En dat poeder... Is dat niet giftig?’ wilde Jenny bezorgd weten. ‘Ik heb een dochtertje, die kruipt en loopt overal rond...’

Juist. De kleine was net één geworden. Juultje, heette ze. Een schattig kindje, had ze gehoord. Sonja hoorde een heleboel, ook al was ze er helemaal niet nieuwsgierig naar.

‘Het is voldoende als u de hond ermee inwrijft en hem een tijdje weghoudt van de kleine. Verder hoeft u nergens op te letten.’

Falko verdroeg de inenting zonder een spier te vertrekken en stortte zich vervolgens op de hondenkoekjes die Sonja hem aanbod. Een lieve hond, die Falko. Zo’n hond zou ze zelf ook graag willen hebben. Maar voorlopig had ze te weinig geld. Als ze een

hond had, wilde ze dat hij behoorlijk voer kreeg en niet die troep uit blik die nu ook hier in het oosten werd verkocht. Het was pure afvalverwerking: vacht, huid, hoeven, botten – alles werd fijngemalen en dat noemden ze dan ‘vleesaandeel’. Het meeste was graan, want dat was goedkoop. En geurstoffen, zodat die brij naar vlees rook, en conserveringsmiddelen die voor menselijke consumptie verboden waren. Nee, dank je!

‘Dat is dan vierendertig mark vijftig. Betaalt u contant of zal ik u een rekening sturen?’

Ze betaalde contant voordat ze vertrok. Dat in elk geval wel. Het was een wonder dat Jenny Kettler en haar grootmoeder nog geld hadden. Zo’n renovatie kostte een vermogen. Maar waarschijnlijk hadden ze op tijd subsidie aangevraagd. En de architect, Kacpar Woronski, zou ook wel geen immense bedragen in rekening brengen, want hij was verliefd op de liefallige Jenny. Ja, Sonja had inderdaad haar informanten en was goed op de hoogte. Kalle Pechstein bijvoorbeeld, dat was een kletskaus. Een verliefde kletskaus, want de arme kerel had nog steeds zijn hoop gevestigd op Margret Rokowski, Mücke genoemd. Tja, de liefdescarrousel draaide. Soms naar rechts, dan weer naar links. Het schommelde en kraakte, maar als je erin zat en meedraaide, vond je het geweldig. Maar als je ernaast stond, zoals Sonja, dan had je eerder het gevoel dat je met een hoop gekken te maken had. Maar met haar vijfenveertig jaar was zij immers ook ouder en meer ervaren dan de jongelui. Ze had Jenny Kettlers moeder wel kunnen zijn. Nou ja, dat was ze gelukkig niet.

‘Ik zal nog even gauw vegen voordat ik ga,’ onderbrak Tine haar gedachten.

Sonja wierp ter controle een blik in de kast en schoof de kruimeldief verder naar achteren. Daarna sloot ze de medicijnkast af, zodat er niets uit kon vallen en kapot kon gaan. ‘Prima, Tine. Ik ga zo naar beneden en dan sluit ik af.’

‘Tot morgen!’

‘Tot dan!’

Sonja pakte haar papieren bij elkaar om ze mee naar boven te nemen naar haar privévertrekken. Het twee verdiepingen tellende huis was nogal verwaarloosd, maar ze had geen geld om het te laten renoveren. Ze had het van de ouders van een vriendin gekocht, die meteen na de Wende naar het westen waren gegaan. Het was een koopje geweest, want ze had er niet veel voor hoeven betalen. Althans naar westerse maatstaven. Toch had ze er een hypotheek op moeten nemen, omdat ze ook geld nodig had om de dierenartspraktijk in te richten. Zonder haar vader had ze dat niet voor elkaar kunnen krijgen. Hij stuurde haar nog altijd tweehonderd mark per maand. Hij zei dat het hem niet uitmaakte, maar Sonja wist dat dat niet waar was. Walter Iversen moest erg zuinig leven om haar te kunnen ondersteunen. Dat vond ze niet prettig. En zeker nu wilde ze niet dat hij onbemiddeld was, anders zou hij door zijn oude en tegelijk nieuwe vlam genadeloos worden ondergesneeuwd. Ze kende de vrouwen uit het westen wel, die waren alleen geïnteresseerd in geld en bezittingen. Iemand die niets had, was ook niets waard. Maar helaas had ze haar vaders toelage nodig. Haar praktijk leverde gewoon niet genoeg op. Hier in het oosten waren lang niet zo veel huisdieren als in het westen. Hier werkten de meeste mensen, ook de vrouwen. Wie had dan tijd om voor een hond of kat te zorgen? Bovendien kostten dieren geld en de mensen kochten liever een nieuwe tv. De LPG, waar ze haar hoop op had gevestigd, had de koeien, de varkens en het gevogelte allang weggedaan. Af en toe werd ze naar een van de omliggende dorpen geroepen, waar veel mensen nog vee hadden. Dat was eigenlijk het werkterrein van een collega; zij viel alleen in als hij ziek was of om een andere reden niet kon komen. Aan veel winst maken hoefde ze niet te denken.

‘Dat komt nog wel,’ had Tine gezegd. ‘Als het hier in het oosten eenmaal goed loopt, nemen de mensen ook huisdieren. Bovendien heeft iemand me verteld dat ze op landgoed Dranitz rijpaarden willen gaan houden. Voor ritjes per koets met de kapitalisten die in het toekomstige wellnesshotel hun buik laten masseren.’

Sonja vond het idee van het wellnesshotel bespottelijk. Wie kwam er nu naar Dranitz? En dan ook nog voor die nieuwerwetse onzin? Dranitz was een gehucht. Hier in Waren an der Müritz zou een hotel veel rendabeler zijn. In Waren was een meer en konden de gasten bootje varen, zwemmen, wandelen of winkelen. En er waren restaurants, een ijssalon en een of twee bars. In Dranitz was 's avonds niks te doen. Daar was het een saaie boel.

Ze wierp een blik in de koelkast en weerstond de verleidelijke aanblik van de taartschaal, die Tine 's ochtends had meegebracht. Familiefest... dan werd er bij de Koptschiks altijd flink gegeten, waarna de rest royaal onder de burens werd verdeeld. Dit keer had ze drie stukken van verschillende soorten slagroomtaart en twee stukken notencake aan haar baas Sonja gegeven.

‘U kunt wel wat hebben, mevrouw Gebauer!’ had Tine gezegd.

Als je van Tines weelderige postuur uitging, had ze inderdaad gelijk. Als je echter van Sonja's beeld van een droomfiguur uitging, zou ze voor de rest van haar leven slagroom, suiker en dergelijke dikmakers moeten laten staan. En ook dan was het nog maar de vraag of ze ooit nog van de gemene bijnaam ‘dikkerdje’ af kwam. Waarschijnlijk niet. Die hadden haar klasgenoten haar vroeger gegeven en ze kon hem maar niet van zich afschudden. Ze was blond en mollig, had geen taille, maar een weelderige boezem, wat ze als jong meisje vreselijk gênant had gevonden. Inmiddels was ze eraan gewend. Ze droeg een stevige beha met brede bandjes en beet fel van zich af als iemand een hatelijke opmerking maakte.

Ze pakte de rest van de soljanka van gisteren uit de koelkast, stak het gasfornuis aan en zette de pan erop. De maaltijdsoep smaakte onweerstaanbaar lekker en bovendien zat er geen suiker in. Er werd alleen wat room aan toegevoegd, maar niet veel. Precies zo veel dat je net de koele, romige smaak op de runderworst proefde. Nu nog snel een soepbord en een lepel op de keukentafel en een flesje citroenlimonade. Dat was een must. Citroenlimonade was vroeger altijd al haar troost geweest.

Terwijl ze de soljanka in de pan doorroerde, keek ze uit het keukenraam. Ze zag rode en grijze daken, een rijtje populieren die nog geen blad hadden, en het grijze daarachter, dat was de Müritz. Als het regende had het meer maar weinig charme, maar als de zon scheen, dan glinsterden de kleine golfjes en kleurde het water zo blauw als de lucht. Als kind had ze vaak in Dranitz aan de oever van het meer gezeten, stenen in het water gegooid of van oeverslib zee-meermijnen gevormd. Nu kon ze vanuit haar keukenraam de Müritz zien, die zo weids en eindeloos was als de zee. Dat was het beste van dit huis. Misschien had ze het alleen daarom gekocht.

Sonja goot net de verrukkelijk ruikende soljanka uit de pan op haar bord en strekte haar hand al uit naar de fles room toen de telefoon rinkelde.

Verdorie, dacht ze. Altijd tijdens het eten! Maar ach, wat maakte het uit? Als de dierenarts in Federow niet kan en ik kan invallen, is het ook goed.

Ze liet de soljanka staan en liep de woonkamer in, waar ze een bureauhoekje had ingericht. Hoopvol pakte ze de grijze plastic hoorn op.

‘Goedendag, met dokter Gebauer.’

‘Hallo, Sonja,’ klonk de stem van haar vader uit de hoorn. ‘Ik stoor je hopelijk niet tijdens het eten?’

‘Jawel,’ bromde ze een beetje kribbig. ‘Maar wat maakt het uit? Ik ben toch te dik.’

Ze hoorde haar vader zuchten en wist al wat hij nu zou zeggen.

Prompt zei hij: ‘Waarom praat je dat jezelf altijd aan? Dat is onzin, Sonja.’

‘Het gaat om het innerlijk, nietwaar?’ citeerde ze hem vinnig.

Hij zuchtte nog een keer en ze kreeg een slecht geweten. Waarom speelden ze elke keer dit stomme, oude spelletje? Zij klaagde, hij wilde haar troosten, zij wees hem chagrijnig af. Vervolgens voelden ze zich allebei slecht en gingen ze elkaar uit de weg.

‘Maar goed, papa. Waarom bel je?’

Haar vader schraapte zijn keel.

‘Ik ben aan het inpakken en heb een paar spullen gevonden die van jou zijn. Ik dacht dat je die misschien wilt bekijken voordat ik ze weggooi.’

O jee. Oude herinneringen, misschien aan haar schoolperiode of – en dat zou nog erger zijn – aan haar afschuwelijke huwelijk. Jeugdzondes. Die kon hij gerust weggooien. Alhoewel... misschien wilde ze er toch wel iets van bewaren.

‘Goed. Ik neem de auto en kom eraan.’

‘Rij voorzichtig, kind.’

‘Dat doe ik toch altijd, pap?’

Het was bijna honderd kilometer naar Rostock. Als ze pittig doorreed, duurde het ruim een uur. Sonja reed altijd pittig door. In de auto voelde ze zich als bevrijd. Ze scheurde altijd door de lanen, vloog over de autosnelweg, haalde alles uit haar lichtblauwe Renault wat erin zat. Misschien zat ze wel zo graag in de auto omdat haar irritante lijf, waar ze zich zo onprettig in voelde, dan niet zo hinderlijk was.

In gedachten verzonken at ze haar lauwwarme soljanka op. Ze vergat zelfs de room toe te voegen. Toen ze klaar was, zette ze de vuile vaat in de gootsteen. Daarna mocht ze van zichzelf een half stuk chocoladeslagroomtaart en een stukje slagroomtaart met advocaat, die ze staand onder de zilverfolie vandaan lepelde. Nog snel even beneden de praktijk afsluiten en dan kon ze weg.

Ze kende de route uit haar hoofd. Ze had het stuk talloze keren gereden nadat ze weer naar het oosten was verhuisd. Meteen na de Wende had ze besloten terug te keren, omdat ze zich in het westen nooit echt op haar gemak had gevoeld. Eerst de huwelijks crisis met Markus, de scheiding, het hele gedoe met de advocaten, de verwijten, de beschuldigingen en de beledigingen. Ze zou gefrustreerd zijn, abnormaal, frigide en wat hij niet allemaal nog meer had bedacht. Feit was dat ze nooit zin in seks had gehad met Markus, wat ook in de loop van het korte huwelijk niet was veranderd. Ook al had hij

echt wel zijn best gedaan, dat moest ze hem nageven. Zachte muziek, kaarslicht, champagne, zijden lakens. Het hielp allemaal niets, ze kon de zweetlucht van zijn huid en zijn hijgende, naar sigaretten-rook stinkende adem nauwelijks verdragen. Eén of twee keer was ze zo dronken geweest dat ze alles met zich liet doen, daarna blokkeerde ze. Ze was dolblij geweest toen de scheiding eindelijk was uitgesproken en ze hem niet meer hoefde te zien. Opgelucht had ze zich op haar studie diergeneeskunde geconcentreerd en ernaast gewerkt om te overleven. Ze was met goede cijfers voor het examen geslaagd en had na haar promotie zelfs een aanbod van de farmaceutische industrie gekregen, maar dat wilde ze in geen geval aannemen. In plaats daarvan was ze in een praktijk gaan werken, waar de baas zich steeds vaker door haar liet vervangen, maar haar slechts een mager salaris gaf. In elk geval leerde ze er veel. Maar ze besepte ook al gauw dat het werk van een dierenarts niet erg bevredigend was. Vooral niet als je echt van dieren hield. Er waren veel verwaarloosde dieren, maar nog meer arme dieren die door hun eigenaren extreem werden vertroeteld. Dieren die werden vetgemest, met belachelijke jasjes en schoentjes werden gemarteld, of werden geknuffeld, gekust, met griepvirussen besmet, vermenselijkt of vernederd. Dokter Sonja Gebauer, die zo trots was geweest op haar fantastische eindcijfers, bleek later helaas maar al te vaak een handlangster van valse dierenliefde te zijn. Vooral om die reden had ze de kans gegrepen om een eigen praktijk te openen. En ook al was het moeilijk, ze had er nooit spijt van gehad.

De Fritz-Reuter-strasse in Rostock was in de afgelopen maanden niet erg veranderd. Her en der was een balkon in een felle westerse kleur geverfd, maar voor de rest overheerste het grijs uit de tijd van de DDR. Alleen het woud van antennes op de daken was dichter geworden. De huizen waren inmiddels eigendom van de zogenaamde *Treuhand*, die het vermogen 'van het volk' van de DDR beheerde. Het eigendom dat vroeger van de staat en eigenlijk van iedereen was geweest. In theorie dan. Sonja had lang genoeg in het westen gewoond

om te weten dat dit vermogen in een mum van tijd in de zakken van een paar grote bedrijven en particulieren zou verdwijnen. Zo werkte de markteconomie nu eenmaal. Maar in het gouden westen had iedereen de kans om op eigen kracht miljonair te worden. In theorie dan...

Ze parkeerde haar auto voor huisnummer 77 en stapte uit. Vandaag zou ze waarschijnlijk voor de laatste keer deze trappen oplopen en de muffe geur inademen die bestond uit een mengelmoes van verschillende huisluchtjes en het eten dat op dat moment in de pannen pruttelde. Ze vond het niet erg dat het voor het laatst was. Ze had de flat waar haar vader was gaan wonen nadat zij naar het westen was gevlucht nooit prettig gevonden. Alleen had ze er wel veel moeite mee dat hij nu uitgerekend naar Dranitz terug zou keren. Eigenlijk had ze gehoopt dat hij bij haar zou intrekken. Ze had in elk geval plek genoeg. Maar dat had de carrousel verhinderd. De liefdescarrousel, waar hij op zijn leeftijd nog op was gesprongen.

Zijn blik was verwijtend toen hij de deur voor haar opendeed. 'Je hebt weer veel te hard gereden, Sonja! Ik had je toch gevraagd...'

'Als ik langzaam rij, let ik minder goed op,' onderbrak ze hem. 'Daarom druk ik het gaspedaal flink in. Puur uit veiligheidsoverwegingen.'

Hij schudde zijn hoofd en stapte opzij om haar erlangs te laten.

'O, hemel!' riep ze toen ze de chaos in de woonkamer zag. 'Waar komen al die spullen vandaan?'

Hij grinnikte alleen en zocht in de puinhoop naar een koffiekopje. Na een tijdje zoeken vond hij er een, schonk haar koffie uit de thermoskan in en deed er een scheutje melk en een suikerklontje bij.

Sonja trok haar jas uit en knielde naast een van de vele dozen. Precies wat ze al had gevreesd. Haar schoolspullen. Allemaal keurig bewaard.

'Dit kan allemaal weg, papa!'

Hij hield het kopje voor haar op. Ze pakte het aan en nam een grote slok, terwijl hij een van haar schriften pakte en opensloeg.

‘Als ik hiernaar kijk, zie ik je weer als klein schoolmeisje voor me,’ zei hij zacht. ‘Met je schooltas op je rug en twee blonde staartjes.’

‘Alsjeblieft, zeg, papa!’

Het was een schrift uit de tweede klas. Wat schreef ze toen netjes en recht. De letters tussen de hulplijntjes leken wel gedrukt. Met rode inkt was er her en der een zin onder geschreven, bijna altijd een compliment. Pas vanaf haar veertiende had ze zich in de nesten gewerkt, en wel goed ook. Ze was niet toegelaten tot het eindexamen, daarvoor was ze te ‘onbetrouwbaar’, zeiden ze. Later in het westen, in Hamburg, had ze op de avondschool het eindexamen alsnog gehaald. Zeer tot ergernis van haar toenmalige echtgenoot, want Markus vond dat ze geen diploma nodig had. In het westen bleef de vrouw thuis en zorgde voor het huishouden en de kinderen, terwijl de man des huizes het geld verdiende, beweerde hij. Maar op dat soort onzin was ze niet ingegaan. Ook niet in 1967, toen in het westen alles nog oerconservatief was.

‘Nou, die spullen heb ik absoluut niet nodig, papa,’ zei ze nadrukkelijk en ze voegde eraan toe: ‘Maar wel lief dat je ze al die jaren hebt bewaard.’

Hij klapte het schrift dicht en legde het weer in de doos. Hij rommelde er even in en haalde er een tekenblok uit. Ze had er dieren op getekend, met houtskoolstift en kleurpotloden. Honden, een beer, een leeuw en een dier dat eruitzag als een vos. Niet eens zo slecht. Ze kon altijd al goed tekenen.

‘Laat eens zien. Deze kan ik misschien inlijsten en in de praktijk ophangen.’

Hij was blij en zei dat hij ergens nog twee lijstjes had die ze zou kunnen gebruiken.

‘Als ze niet te ouderwets zijn...’

‘Ze komen van Dranitz, ik heb ze meegenomen toen ik daar weg ben gegaan.’

‘Breng ze dan maar weer terug! Ik wil die rommel niet hebben.’

Ze maakte nog een doos open. O god, haar poppen. Het speel-

goed. Een harlekijn in een fluwelen jurkje dat door de motten was aangevreten, sterk verfomfaaide prentenboeken, een teddybeer met maar één oog en kale plekken op zijn vacht. Alles rook vreselijk muf, waarschijnlijk hadden de dozen in de kelder gestaan.

‘En dit heb je allemaal bewaard, papa?’ vroeg ze hulpeloos.

‘Ik kon het niet weggoaien.’

Het deed haar geen goed om die oude spullen door te kijken. Er kwamen zo veel herinneringen boven. De kleuterschool, waar ze altijd moest huilen als hij haar ’s ochtends achterliet. De avonden waarop ze in haar vaders armen in slaap viel. De zondagen met limonade en belegde boterhammen aan de oever van het meer, waar hij haar had leren zwemmen.

‘Als je het niet kunt weggoaien, neem ik het mee,’ zei ze. Ze zou die oude troep naar een afvaldepot brengen. Weg ermee. Vooral geen herinneringen bewaren die je leven vergiftigen.

Hij knikte. Hij voelde zich vast ook bevrijd als ze hem van die troep verlostte. Hij kon het tenslotte niet meenemen naar Dranitz. Absoluut niet. Deze spullen gingen alleen haar en haar vader iets aan. ‘Mevrouw de barones’ had er niets mee te maken.

Ze dronk haar koffie op, die inmiddels koud was geworden, en keek om zich heen. ‘Nog meer?’

‘Nee,’ zei hij. ‘Dat was alles.’

‘Je hebt toch niet ook nog mijn oude kleren bewaard?’ vroeg ze grijnzend. ‘Mijn schoenen? De radio? Mijn wekker?’

Hij grinnikte en schudde zijn hoofd.

‘Je hoeft je geen zorgen te maken. Ik heb je wekker inderdaad nog, maar die heb ik zelf nodig. Of wil jij hem meenemen?’

‘Alsjeblieft niet, zeg. Nee!’

Sonja stond opgelucht op en schoof een stapel handdoeken op de bank opzij, zodat ze kon gaan zitten. Haar vader liep naar de keuken. Hoe lang had hij hier gewoond, vroeg ze zich af.

In de zomer van 1967 was ze met Markus, haar vriend die ze al van de kleuterschool kende, naar het westen gevlucht. Later had ze ge-

hoord dat haar vader door de Stasi was verhoord en zelfs een tijd gevangen had gezeten. Vanwege medeweten. Dat hij vervolgd was geweest door het naziregime, had hen niet geïnteresseerd. Terwijl hij helemaal niets van haar plannen af had geweten. Met Markus' familie was het niet veel beter gegaan. Ja, de Stasi kon het leven van de achterblijvers van de zogenaamde republiekvluchtelingen tot een hel maken. Haar vader kreeg na zijn vrijlating in elk geval werk in de haven van Rostock en had Dranitz daarom moeten verlaten. Dat was begin 1968 geweest, rekende Sonja uit. Hij had dus vierentwintig jaar in deze flat gewoond. Waarschijnlijk niet helemaal alleen, want hij viel bij vrouwen in de smaak en had vast wel zo nu en dan een relatie gehad. Maar dat ging haar niets aan. Gelukkig maar.

Haar vader kwam met een schaal koekjes terug, ging op een doos zitten en gaf haar de schaal aan. Uit beleefdheid nam ze een koekje, maar eigenlijk vond ze dat droge spul niet lekker.

'O ja,' zei hij en hij schonk haar koffie bij. 'Er is nog iets. Het ligt in de slaapkamer in de ladekast. Wacht even...'

Hij baande zich een weg tussen de dozen door en liep de slaapkamer in. Even later kwam hij terug met een in een rood omslag gebonden boekje. Sonja herkende het meteen en keek verbaasd op.

'Mijn dagboek! Het is niet waar!'

'Jawel,' zei hij en hij legde het in haar schoot. 'Bekijk het, Sonja, maar gooi het alsjeblieft niet weg. Als je het wilt weggooien, geef het dan liever aan mij, dan bewaar ik het graag.'

Ze opende het niet. Ze bekeek alleen de rode band, die wat verbleekt was. De band was met talloze krabbels versierd, letters, figuurtjes, ornamenten, bloemetjes. De rug was versleten en op twee plekken opengescheurd. Het boekje was ook al behoorlijk oud, bijna dertig jaar.

'Ik neem het mee,' besloot ze. 'Maak je geen zorgen, ik gooi het niet weg. Het is immers bijna een historisch document, nietwaar?'

'Dat kun je wel zeggen. Maar het is vooral een deel van jou, Sonja.'

Hij keek haar indringend aan en ze begreep wat hij wilde zeggen.

Vergeet het verleden niet. Onze gezamenlijke jaren. Jij en ik in de kleine zolderwoning in het oude landhuis Dranitz. Er was toen zo veel vertrouwen, zo veel tederheid en zo veel liefde tussen vader en dochter geweest.

Ze kreeg het ineens benauwd. De kamer leek verstikkend en ze had het liefst een raam opgedaan. Resoluut stopte ze haar oude dagboek in haar handtas. Ze zou het thuis in de kast opbergen zodat het niet meer in zicht was.

‘Waar is mama’s dagboek eigenlijk?’ wilde ze weten.

Hij had het haar laten lezen toen ze zestien was. Later had ze het vaak uit zijn bureau gepakt, meestal als ze alleen was. Ze had telkens weer dezelfde passages gelezen en vaak had ze moeten huilen. Het was zo moeilijk te begrijpen dat het koppige, eigzinnige, jonge meisje dat deze regels had geschreven haar moeder was geweest. Elfriede von Dranitz had verschrikkelijke dingen meegemaakt – de oorlog, de invasie van de Russen, het doodschieten van haar grootvader – maar ze had ook onvoorwaardelijk liefgehad en leek een korte periode heel, héél gelukkig te zijn geweest. Ze was slechts eenentwintig geworden.

‘Ik heb het aan Franziska gegeven.’

Sonja zag aan zijn verlegen blik dat hij het lastig vond om te zeggen. En terecht, want het maakte haar ongelofelijk kwaad.

‘Je hebt het dagboek van mijn moeder aan... die vrouw gegeven? Zonder het van tevoren aan mij te vragen?’

‘Elfriede was haar zus. Vergeet dat niet, Sonja. Bovendien zou ik het fijn vinden als je eindelijk eens ophoudt met dat belachelijke verstopperijtje spelen. Je moet niet denken dat Franziska en Jenny dat niet allang doorhebben.’

‘Dat maak ik zelf wel uit, papa!’ Sonja snoof boos. ‘Die vrouw is schuldig aan de dood van mijn moeder,’ slingerde ze hem naar het hoofd. ‘In plaats van haar mee te nemen naar het westen liet ze haar in dat ziekenhuis achter.’

‘Elfriede had tyfus, ze kon haar niet meenemen.’

‘Dan had ze gewoon bij haar moeten blijven totdat ze weer beter was!’

‘Ze werden gedwongen te vertrekken...’

‘Smoesjes! Allemaal smoesjes. Ze kon mijn moeder niet uitstaan, dat was de reden. Als ze haar had meegenomen, zou mama nu misschien nog leven!’

Hij glimlachte naar haar, zoals je naar een klein kind glimlacht dat onzin uitkraamt.

‘Maar dan zou jij er niet zijn, bozige dochter van me.’

‘Wat geen groot verlies voor de wereld zou zijn,’ bromde ze.

‘Daar denk ik heel anders over!’

Sonja haalde diep adem om te kalmeren en vroeg toen wanneer de ‘voormalige barones’ van plan was het dagboek terug te geven.

‘Ik zal het haar vragen, Sonja. Ze is morgen bij mij om me te helpen met inpakken. Overmorgen komt de verhuiswagen.’ Hij zuchtte. ‘Als je je nu eens zou vermannen, Sonja. Franziska zou je met open armen ontvangen.’

‘Vergeet het maar!’

Hij keek haar gelaten aan.

‘We zijn trouwens van plan om te gaan trouwen,’ voegde hij eraan toe. ‘In mei, als het volop lente is.’

Sonja staarde hem aan en begreep dat hij het serieus meende. Ze werd meteen onpasselijk. Ze moest hier weg. Nu meteen. Anders zou ze nog in een van deze dozen moeten overgeven.

‘Ik moet gaan, papa,’ bracht ze met moeite uit. Ze sprong op en rende de flat uit.

Beneden op straat haalde ze diep adem en ze voelde zich meteen iets beter. De kwaadheid borrelde weer op en versnelde haar bloedsomloop. Trouwen! Ze had het dus voor elkaar, dat opdringerige mens. Ze had haar vader van haar afgepakt.